

A klímaváltozás kockázatai

.... A sajtóban ijesztő híreket olvashatunk arról, hogy a klímaváltozásnak milyen következményei lehetnek. Ezek között vannak valós kockázatok, de sok közöttük vitatható, hiszen évezredek óta fordulnak elő hatalmas természeti katasztrófák, cunamik, földrengések, vulkán kitörések, és ilyen eseményeket kapcsolatba hozni a hőmérséklet néhány tized fokos emelkedésével vagy a levegő széndioxid tartalmával tudományosan megalapozatlan.

Az viszont tény, hogy az évezredek óta tartó klímaváltozás valóban okozhat katasztrófákat, ezért az éghajlatváltozás elleni reménytelen szélmalomharc helyett ésszerűbb lenne a rendelkezésre álló erőforrásokat az alkalmazkodásra összpontosítani.

Ami a hazai kockázatokat illeti, a leginkább veszélyeztetett terület az ország területének tizedrészét kitevő, a milliós lakosságú Duna-Tisza közti Homokhátság, amely évszázadok óta küzd vízhiánnyal, elsivatagosodással, a szélvájta homokbuckák vándorlásával, amelyek miatt a szél által elhordott futóhomok szinte mindent maga alá temet. A Homokhátságot az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) is félsivatagi területnek nyilvánította, és az EU felmérése szerint ez a terület lehet a klímaváltozás egyik első áldozata. Az utóbbi évszázad során a Homokhátságon a talajvízszint jelentősen süllyedt, átlag 5-6 méter mértékben, de néhol a süllyedés meghaladja a 10 métert. A helyzet — köszönhetően a gyorsuló klímaváltozásnak — rohamosan romlik. Erre utal, hogy pár évtizeddel ezelőtt még csaknem ezer olyan kisebb-nagyobb tó volt ezen a vidéken, amelynek a vízfelülete meghaladta a fél hektárt, ámde ezek száma néhány tucatra esett vissza. Ha nem történik semmi, 30-40 éven belül fel kell adni ezt a területet, és a lakosságot át kell telepíteni az ország más részeibe.

Egy népvándorlás azonban hatalmas gazdasági és morális megrázkódtatással járna, elvesznének a térség természeti és kulturális értékei, az ősi magyar háziállatok génállománya, a kiskunsági pásztorélet emlékei, homok fedné be az elhagyott kecskeméti Cifra Palotát, Katona József szülőházát, a világhírű Kodály Intézet épületét, és az iskolát, ahol Jókai Mór, Petőfi Sándor, és Arany János is tanult.

Magyarország állítólag víz nagyhatalom. Ez azonban nem fedi a valóságot. Magyarország azonban - ésszerű intézkedésekkel - akár víz nagyhatalom is lehetne. A hazánkba belépő folyók vízének 98 százaléka hasznosítatlanul lép ki az ország területéről, pedig ha csak 96 százaléka lépne ki, a visszatartott 2 százalék biztosíthatná a Homokhátság vízpótlását.

Készültek is tervek, akadtak befektetők, akik lehetőséget láttak a megoldásban, annál is inkább, mivel a Duna vízhozamának már említett 2 százalékaival a Homokhátságon évenként egymilliárd köbméter öntözővíz lehetne biztosítani, miközben az öntöző csatornákból elszivárgó negyed milliárd köbméter víz hozzá járulhatna a talajvíz utánpótlásához. Ehhez azonban ki kellene építeni egy Nyugat-Kelet irányú csatornát a Duna és a Tisza között, és ebből lehetne leágaztatni a Homokhátság gerincvonalán egy Észak-Dél irányú öntöző főcsatornát. Az elképzelés nem új, két évszázaddal ezelőtt is felmerült, de a közbejött történelmi események miatt a munka csak 1947-ben indult meg, és hamarosan abba is maradt. Azóta is készültek tervek hasonló megoldásokra, azonban a politikai akarat hiányzik.

....